1627 4

VOORLOPIG VERSLAG

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de Zitting 1949—1950)

De vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht, in wier handen dit wetsontwerp is gesteld, heeft de eer daaromtrent het navolgende te rapporteren.

Met het beginsel, dat specialisering van de kinderrechter wenselijk is en bevorderd behoort te worden, kan de commissie instemmen. Omtrent de urgentie hiervan bestaat, naar zij met de Regering meent, een communis opinio. De grote vraag is echter, hoe deze specialisering het beste kan worden bereikt. Het ontwerp wil haar bevorderen, enerzijds door het ambt van kinderrechter aantrekkelijker te maken langs de weg van een verbetering der kansen op het bereiken van een hogere en beter gesalarieerde functie zonder dat de kinderrechter daarvoor zijn werk behoeft op te geven, anderzijds door maatregelen ten einde te bereiken, dat elke kinderrechter aan zijn werk als zodanig een vrijwel volledige dagtaak heeft. Wil men het gestelde en ook door de commissie als wenselijk erkende doel bereiken, dan zijn dit inderdaad middelen, welke daartoe kunnen bijdragen. Daarnaast kan men denken aan speciale opleiding van hen, die zich voor het kinderrechterschap willen bekwamen. Tot dusverre wordt de bijzondere kennis van maatschappelijke vraagstukken, welke de kinderrechter zich behoort eigen te maken, in de meeste gevallen eerst in de practijk verkregen. Voorts is natuurlijk het beleid bij benoemingen van het meeste belang. Tot deze terreinen strekt het ontwerp zich echter niet uit en de commissie zal er thans ook niet dieper op ingaan.

Tegen de mogelijkheid om een kinderrechter tot vice-president te benoemen, ook indien hij niet met de leiding van een kamer belast wordt — en dit laatste zal zelden plaats vinden, indien de kinderrechter steeds bij zoveel rechtbanken als zodanig zal optreden, dat hij reeds daaraan een volle dagtaak heeft —, bestaat bij de commissie generlei bezwaar. Wel wil zij er echter op wijzen, dat zulk een benoeming een zekere moeilijkheid zou kunnen opleveren, indien een tot vice-president benoemde kinderrechter gevoelt, dat hij niet jong genoeg meer is om het kinderrechterschap met de daarvoor nodige frisheid te blijven uitoefenen. Hij zal dan in vele gevallen slechts weinig routine hebben van het werk in een meervoudige kamer, als welker voorzitter hij nu moet gaan fungeren, laat staan van dat van de president in kort geding, als wiens vervanger hij toch moet kunnen optreden. Hier zal, naar de commissie meent, een geleidelijke aanpassing nodig zijn. Zulk een kinderrechter zal niet ineens zijn gehele werk als kinderrechter moeten neerleggen, doch zal langzamerhand ook ander rechterlijk werk ter hand moeten nemen. Men zal moeten aannemen, dat hij ook daarvoor de nodige geschiktheid bezit; mocht dit niet het geval zijn, dan is bij zijn benoeming een fout gemaakt. Dit geldt niet alleen voor de kinderrechter, die tot vice-president is benoemd, doch, zij het in iets mindere mate, ook voor hem, die daartoe niet is bevorderd.

Niet geheel onverdeeld is de instemming der commissie met het voornemen de kinderrechters in beginsel als zodanig te benoemen bij zoveel colleges, dat elke van hen daarin een volledige dagtaak zal vinden. Sommige harer leden konden bij de bespreking van dit punt de vrees niet onderdrukken, dat een zo sterke specialisatie, welke ten gevolge heeft, dat de kinderrechter vrijwel geen of zelfs in het geheel geen gelegenheid meer heeft om aan het andere werk van de rechtbank deel te nemen, hem te eenzijdig zal maken en daardoor ongeschikt om te eniger tijd weer als rechter in een andere functie op te treden. Een zekere mate van contact met de andere onderdelen der rechtspraak zouden zij niet alleen niet verkeerd achten, doch zelfs aanbevelenswaardig. Daarbij zagen zij niet over het hoofd, dat krachtens verschillende wettelijke bepalingen de kinderrechter aan de berechting van sommige niet onmiddellijk op zijn terrein liggende zaken moet deelnemen (artikel 911 B.Rv.). Mocht te zijner tijd de kinderrechter worden aangewezen om te fungeren als gezinsrechter ingevolge het wetsontwerp tot het tegengaan van lichtvaardige echtscheiding (848), dan zal hij bij ongewijzigde aanvaarding van dat ontwerp ook aan de behandeling van echtscheidingszaken moeten deelnemen. Deze leden betwijfelden echter of daarmede kan worden volstaan.

Andere leden der commissie waren van oordeel, dat van een werkelijk voldoende specialisatie alleen sprake zal kunnen zijn, indien de kinderrechter in zijn werk als zodanig een volledige dagtaak vindt. Zonder ook maar iets tekort te willen doen aan die kinderrechters, die bij de huidige situatie ten dele als kinderrechter en ten dele als rechter in andere functie werkzaam zijn, meenden zij toch, dat een systeem van kinderrechters met volle dagtaak de voorkeur moet hebben. Het kinderrechterschap is een ambt, dat zoveel mogelijk moet worden vervuld door personen, die daarin hun levensroeping zien. Dan moet men deze personen ook niet meer dan strikt nodig is belasten met andere taken.

Van de zijde der eerstbedoelde leden werd tegen het benoemen van kinderrechters voor verschillende arrondissementen tegelijk nog aangevoerd, dat zulke reizende rechters minder goed thuis zullen kunnen geraken in die verschillende arrondissementen dan een kinderrechter, die zijn ambt slechts in één daarvan uitoefent en die ook door ander rechterlijk werk, bijv. als politierechter, van aard en opvattingen van de bevolking in zijn ressort op de hoogte komt. Bovendien achtten zij het een zeker nadeel, dat niet meer in ieder arrondissement dagelijks de kinderrechter bereikbaar zal zijn voor personen, bijv. de ambtenaren voor de kinderwetten, die hem wensen te raadplegen over moeilijkheden met bepaalde kinderen. In spoedeisende gevallen zal men zich voortaan hetzij met een telefoongesprek moeten behelpen, hetzij zijn toevlucht nemen tot een plaatsvervangende kinderrechter, die echter nog meer dan vroeger in deskundigheid en belangstelling bij de eigenlijke kinderrechter achter zal staan.

Deze tegenwerpingen schenen de overige leden niet doorslaggevend toe. Een reizende kinderrechter zal huns inziens in betrekkelijk korte tijd van de bijzonderheden van meer dan één arrondissement op de hoogte kunnen zijn; zeker zal zijn contact met de kinderbescherming in al haar vormen ten minste even nauw zijn binnen zijn gehele grotere ressort als dat van de kinderrechter met gedeeltelijke dagtaak binnen diens engere rechtsgebied. Hoe dit ook zij, ter wille van de specialisatie zal men naar de overtuiging van deze leden over bezwaren van deze aard moeten heenstappen.

Een andere vraag is echter, of de aanwijzing van rechters tot kinderrechter voortaan geheel buiten de rechtbank of rechtbanken, waarbij zij dienst moeten doen, om behoort te gaan. Volgens het ontwerp zal de aanwijzing in de eerste plaats niet meer door de Kroon, doch door de Minister van Justitie geschieden en zal in de tweede plaats de rechtbank geen aanbeveling meer opmaken. Tegen het eerste heeft de commissie geen overwegend bezwaar, al ziet zij het nut van deze verandering niet in. Het twee stuit bij haar echter op bedenkingen. Het komt haar voor, dat de Minister hier te uitsluitend gedacht heeft aan de aanwijzing van een rechter, die juist tevoren tot rechter benoemd is met de uitdrukkelijke bedoeling, dat hij kinderrechter zal worden. Niet altijd zal het echter zo gaan. Ongetwijfeld zal het ook wel blijven voorkomen, dat een van de plaatsvervangende kinderrechters tot kinderrechter wordt aangewezen. In dat geval, en ook voor de aanwijzing van plaatsvervangende kinderrechters, is een aanbeveling van de rechtbank zeker van belang. Van wellicht nog meer belang kan zulk een aanbeveling zijn, indien overwogen wordt een kinderrechter uit een andere rechtbank als zodanig aan te wijzen ook voor de rechtbank, waar de vacature bestaat. Redelijkerwijze behoort aan deze laatste rechtbank toch gelegenheid te worden gegeven zich hieromtrent uit te spreken. En niet minder redelijk is het, dat men ook de andere rechtbank of rechtbanken, waarbij de eventueel aan te wijzen persoon reeds als kinderrechter werkzaam is, tot het uitspreken van haar gevoelen in de gelegenheid stelt. Het kan immers zijn, dat een rechtbank, die de kans loopt, dat haar kinderrechter zal worden aangewezen om als zodanig ook bij een andere rechtbank dienst te doen, daardoor in grote moeilijkheden geraakt ten aanzien van de indeling der kamers en de verdere werkverdeling.

Hierbij rijst ook nog de vraag, of een rechter, die reeds bij één rechtbank als kinderrechter werkzaam is, zich een aanwijzing tot kinderrechter bij een tweede of eventueel zelfs een derde rechtbank moet laten welgevallen. De commissie meent deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden.

Wat betreft de vragen, of de aanwijzing van kinderrechters door de Kroon dan wel door de Minister van Justitie dient te geschieden en of de rechtbank, in welker midden een vacature van kinderrechter ontstaat, voor de aanwijzing een aanbeveling behoort op te maken, wil de commissie nog wijzen on de analogie met de aanwijzing van een economische politierechter ingevolge de Wet op de economische delicten, *Staatsblad* no. K 258. Krachtens artikel 39 van deze wet worden enkelvoudige kamers voor economische strafzaken ingesteld door de Kroon; krachtens artikel 40 geschiedt de samenstelling even-

eens door de Kroon en wordt tot de aanwijzing van de leden en plaatsvervangende leden van die kamers niet overgegaan dan na ingewonnen aanbeveling van de rechtbank. Toch betreft het ook hier veelal rechters, bij wier benoeming rekening is gehouden met de bedoeling hen tot economisch politierechter aan te wijzen.

Met het voorstel om aan de kinderrechter, die in meer dan één arrondissement als zodanig werkzaam is, een hogere toelage toe te kennen dan thans (al is de combinatie nooit toegepast) door de wet wordt voorgeschreven, kan de commissie zich verenigen. Het is duidelijk, dat deze toelage niet bijzonder hoog kan zijn, daar anders de juiste verhouding tussen het salaris van een reizende kinderrechter en dat van een vice-president verloren zou gaan. De marge tussen het salaris van een vice-president en dat van een rechter bedraagt thans ingevolge de wet van 18 December 1947, *Staatsblad* no. H 430, f 85 per maand. De commissie kan er zich dan ook mee verenigen, dat deze toelage voorshands wordt beperkt tot f 85 per maand, hetzelfde bedrag trouwens, dat een kantonrechter, die als zodanig ook in een naburig kanton dienst doet, extra ontvangt. Echter ziet zij niet de minste reden om dit bedrag van f 85 door de kinderrechter — zulks in tegenstelling tot de kantonrechter — eerst na enkele jaren te doen bereiken. Zulk een stelsel van periodieke verhogingen kan op zijn plaats zijn, indien het een ambtenaar betreft, van wie mag worden aangenomen, dat hij zijn ambt na enkele jaren beter gaat beheersen en uitoefenen. Hier doet dit geval zich echter niet voor: het kan zijn, dat de kinderrechter reeds vele jaren als zodanig bij één rechtbank werkzaam is en nu aangewezen wordt om ook bij een tweede college op te treden. Hij kent zijn vak dan reeds door en door. Trouwens, bij geen enkele rechterlijke functie wordt het systeem van periodieke verhogingen toegepast; waarom dan wel bij de kinderrechter en dan nog alleen maar, indien hij bij meer dan één rechtbank optreedt?

Met opzet gebruikte de commissie in de vorige alinea het woord „voorshands". De merkwaardigheid doet zich nl. voor, dat in de aanhangige begroting van 1951 gelden zijn uitgetrokken voor een niet onbelangrijke verhoging van de salarissen van een grote groep van leden der rechterlijke macht. Uit de cijfers van hoofdstuk IV is echter niet precies te zien, hoe groot die verhoging zal zijn. Wel is het duidelijk, dat de marge tussen het salaris van een vice-president ener rechtbank en dat van een rechter heel wat hoger zal worden. De vraag rijst, of dit niet moet meebrengen, dat ook de toelage voor een kinderrechter bij meer dan één rechtbank hoger moet worden. Uit de begroting blijkt verder ook niet, of de toelage voor de kantonrechter bij meer dan één kantongerecht eveneens omhoog zal gaan. Zo ja, dan zou dat een reden te meer zijn ook die van de reizende kinderrechter omhoog te brengen.

Overigens moge worden opgemerkt, dat, afgezien van deze in de begroting, doch nog niet in een wetsontwerp opgenomen verhogingen, nog een eerdere wijziging van de wet van 18 December 1947 (H 430) aanhangig is. Dit is wetsontwerp, no. **1584**, dat de Tweede Kamer gepasseerd is, doch de Eerste Kamer nog niet. Zover de commissie kan zien, behoeft, indien dit ontwerp tot wet wordt verheven, het thans in behandeling zijnde wetsontwerp geen wijziging te ondergaan.

Met betrekking tot de bedoelde toelage rijst nog de vraag of deze opgenomen wordt in de pensioensgrondslag van de kinderrechter. Hoe staat het in dit opzicht met de toelage van de kantonrechter, die bij meer dan één kantongerecht optreedt? De commissie neemt aan, dat de toelage een deel van het salaris is en dat de kinderrechter daarnaast reis- en verblijfkosten op de gebruikelijke wijze zal kunnen declareren. Zij kan niet nalaten hieraan de opmerking toe te voegen, dat, wil de kinderrechter in staat zijn meer dan één arrondissement werkelijk te kennen en geregeld contact te onderhouden met alle organen op het gebied van de kinderbescherming en niet te vergeten met de minderjarigen, waartoe zijn zorg zich uitstrekt, hij daartoe in staat gesteld zal moeten worden, doordat hem het nodige vervoermiddel ter beschikking wordt gesteld. Zou hij zich bij zijn reizen moeten beperken tot de trein tussen de arrondissementshoofdplaatsen, dan kan hij zijn werk nooit intensief doen. Bij alle gepaste zuinigheid zal men hem bij zijn dienstreizen in zekere mate de vrije hand moeten laten.

Tenslotte zou de commissie nog de vraag willen stellen of het vaststaat, dat een reizende kinderrechter, die bij zijn eigen rechtbank tot vice-president wordt benoemd, doch die èn bij zijn eigen rechtbank èn bij één of meer andere rechtbanken kinderrechter blijft — zoals het ontwerp mogelijk wil maken —, de hem toegekende toelage behoudt. Haars inziens behoort hij deze toelage in ieder geval te behouden, omdat zij hem is toegekend wegens de extra-beslommeringen en de extra-vermoeienis, welke van het functionneren in verschillende arrondissementen een gevolg is; deze omstandigheid nu blijft onveranderd.

Aldus vastgesteld 9 November 1950.

TERPSTRA

DONKER

BACHG

ROOLVINK

WTTWAALL VAN STOETWEGEN

TENDELOO

STOKVIS.